

Pomniki časa in prostora v treh izbranih mladinskih romanih

Raziskovalna naloga na področju slovenščine

Dijakinja: Zarja Kozar, 4. letnik

Mentor: mag. Saša Pergar, prof.

Šola: Gimnazija Franca Miklošiča

Šolsko leto: 2020/21

Kazalo vsebine

Kazalo tabel	2
Povzetek.....	3
Abstract	3
Zahvala.....	4
Uvod	5
I. TEORETIČNI DEL	6
1 Izbrane prvine notranje zgradbe književnega dela	6
1.1 Zgradba	6
1.2 Snov.....	6
1.3 Motiv.....	6
1.4 Tema.....	6
2 Mladinska književnost.....	7
2.1. Mladinska pripovedna proza.....	7
3 Mladinski realistični roman.....	8
3.1 Teme v mladinskem realističnem romanu.....	8
3.2 Vrste realističnega romana	8
II. EMPIRIČNI DEL	11
4 Metodologija dela	11
5 Hipoteze.....	11
6 Predstavitev izbranih romanov.....	11
6.1 Anton Ingolič: <i>Gimnazijka</i>	11
6.2 Siobhan Dowd: <i>Čisti krik</i>	13
6.3 Zarja Kozar: Nekdo iz daljave	14

7	Analiza motivov v izbranih romanih	15
7.1	Podatki o mladostnici	15
7.2	Mladostničin odnos s starši	17
7.3	Šola	17
7.4	Nosečnost	18
7.5	Sporazumevanje in mediji	20
7.6	Mobilnost	22
7.7	Prehrana in posamezni predmeti	23
7.8	Potrošniški izdelki	24
7.9	Kultura in zgodovinski dogodki	25
7.10	Jezik	26
8	Zaključek	27
9	Viri in literatura	29

Kazalo tabel

Tabela 1:	Ljubezen in spolnost v številkah mladinskih knjig	10
Tabela 2:	Podatki o mladostnici - glavni junakinji	15
Tabela 3:	Mladostničin odnos s starši	17
Tabela 4:	Šola	17
Tabela 5:	Nosečnost	18
Tabela 6:	Sporazumevanje in mediji	20
Tabela 7:	Mobilnost	22
Tabela 8:	Prehrana in posamezni predmeti	23
Tabela 9:	Potrošniški izdelki	24
Tabela 10:	Kultura in zgodovinski dogodki	25
Tabela 11:	Jezik	26

Povzetek

V raziskovalni nalogi sem se osredotočila na pomnike časa in prostora v treh izbranih mladinskih romanih: *Čisti krik* irske avtorice Siobhan Dowd, *Gimnazijka* Antona Ingoliča in roman *Nekdo iz daljave*, ki sem ga napisala sama. Vse tri dela pripovedujejo o najstniški zaljubljenosti in nosečnosti ter odnosu staršev do najstnice in njenega otroka.

Po branju sem preučevala motive, ki razkrivajo podatke o določenem časovnem obdobju: o mladostnicah, njihovem odnosu do staršev in nosečnosti, kulturi, zgodovinskih dogodkih, mobilnosti, sporazumevanju in medijih ter šoli. Te pri običajnem branju namreč pogosto spregledamo oz. nismo tako pozorni nanje.

Abstract

In my research, I focused on the motifs revealing information on the literary time and place in three selected youth novels: *A Swift Pure Cry* by the Irish author Siobhan Dowd, *Gimnazijka* by Anton Ingolič and *Nekdo iz daljave*, which I wrote myself. All three works talk about teenage love and pregnancy, and about parents' relationship to the teenage character and her child.

After reading, I studied the motifs that reveal information on the literary time and place: the teenage protagonist, their attitude towards their parents, pregnancy, culture, historical events, mobility, communication, and the media, as well as school. In everyday reading this information is usually ignored or we do not pay attention to it.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju Sašu Pergarju, ki mi je pomagal pri izdelavi raziskovalne naloge.

Uvod

Branje je že od nekdaj moja največja strast. Zaradi tega sem se odločila, da bi rada podrobneje raziskovala motive, ki razkrivajo podrobnosti o določenem času, v katerega so postavljeni. Nanje večina bralcev sploh ni pozorna, saj gre pogosto za majhne dogodke, ki jih prikazujejo romani.

Odločila sem se, da bom raziskovala motive, povezane z nosečnostjo, odnosom do staršev, šolo, mediji, kulturo, mobilnostjo, podatki o mladostnici in potrošniškimi izdelki v treh različnih romanih, ki se vsi ukvarjajo s problematiko najstniške zaljubljenosti in nosečnosti. V njih so torej predstavljeni različni pogledi staršev na najstnico pa tudi to, kako se najstnica sama znajde med nosečnostjo ter kako nanjo vplivata dogajalni čas in prostor.

I. TEORETIČNI DEL

1 Izbrane prvine notranje zgradbe književnega dela

1.1 Zgradba

Zgradba je razporeditev posamičnih delov v smiselno celoto, pri čemer pa pojava ne smemo pojmovati mehanično; skupni pomen celote je le v zelo pogojnem smislu vsota delnih pomenov; vsakteri enoti celota, v katero se ta posamična enota vključuje, dopolnjuje in celo spreminja njen osamljeni pomen: gre za zapleteno organsko in dialektično razmerje med celoto in njenimi deli. Ločujemo med znakovno, notranjo in pomensko. (Kos 1983, 87)

1.2 Snov

Pojem snovi se v literarni teoriji lahko uporablja vsaj na tri načine, s tremi različnimi pomeni:

1. S snovjo lahko mislimo na zunajliterarno snov, iz katere nastaja v besedni umetnosti kot iz prvotnega gradiva, materije ali materiala njena vsebina, motivi, teme, ideje, pa tudi forma.
2. S snovjo lahko merimo predvsem jezik, ki je za literarno delo prav tako gradivo ali material, saj se edino z njegovo pomočjo lahko realizira, oblikuje in nato obstaja.
3. Snov je lahko končno oznaka za tako imenovane snovne prvine znotraj literarnega dela, tako v njegovi vsebini kot tudi v formi. V tem primeru ne gre niti za zunajliterarno gradivo niti za jezik kot material, ampak za znotraj literarni pojem snovi. (Kos 1983, 69)

1.3 Motiv

Motivi so vsebinske enote v besedni umetnini, sestavljene iz večjih del z snovno-materialnih prvin, tako da se te povezujejo med sabo v večje predmetne sklope, postavljene v okvir objektivnega časa in prostora. Motivi so torej lahko predmeti, liki, situacije, oseb, dogodki in podobno. (Kos 1983, 89)

1.4 Tema

Tema ima posebno vsebinsko tvorbo, sestavljeno iz temeljnih elementov literarnega dela, vendar prav zato različno od motiva. Medtem ko je motiv sestavljen iz snovno-materialnih prvin, ki so v njem glavne, se tema tvori pretežno iz idejno-racionalnih in afektivno-emocionalnih elementov. V primerjavi z motivom je bolj »idejna«, »idealna«, »duhovna« ali »abstraktna«. (Kos 1983, 92)

1.5. Književni čas in prostor

Literarni čas je ena neizogojljivih lastnosti književnega besedila je t. i. posedanjevalni učinek: bralec ima ob prebiranju vtis, ko a se vse godi sproti, obenem z banjem, v njegove sedanjiku in ko da je sam del vsega tega vtis, časa in osebj. (Kmecl 1996, 212)

Literarni prostor je v lirskem, izpovednem besedilu, ki je »ustrezna beseda in ritem« trenutnemu razpoloženju, nista ne vem kako zamotana niti književni ča niti književni prostor, oba sta trenutni čas in prostor lirikove izpovedati in bralčevega sprejemanja; lirik se pač izpoveduje neposredno, iz sebe, iz svojega časa in iz svojega prostora. (Kmecl 1996, 214)

2 Mladinska književnost

Pojem mladinska književnost je besedna zveza, sestavljena iz prilastka mladinska in jedra književnost, kar pomeni, da je književnost posebnega tipa; po mnogih definicijah je njena posebnost predvsem specifičen (nedorasel) bralec. Njena vez z ostalo književnostjo je: podoben ontološki status in podoben literarni doživljaj. (Saksida 1991, 5–6)

Mladinska književnost je relativno nov pojem, saj je vezan na novodobno pojmovanje mladostnika, ki se je začelo razvijati šele z razsvetljenstvom. Pravi razmah pa je mladinska književnost doživela še le v dvajsetem stoletju. (Saksida 1991, 5–6)

Mladinska književnost je torej podtip književnosti. Namenjena je bralcu do starostne meje osemnajstih let. Zajema otroško književnost in mladinsko književnost v ožjem pomenu; ta je namenjena bralcem v puberteti. Med seboj se razlikujeta v dolžini besedila, vlogi ilustracij, celovitosti obravnave teme in uporabi tropov. (Saksida 1991, 5–6)

Notranja delitev mladinske književnosti je sledila razvijajočemu se pojmovanju mladostnika. Njeni začetki so močno povezani z ožjim pojmom otroške književnosti, saj so bila prva literarna dela za mlade večinoma namenjena otroški publiki. (Krakar Vogel 2009, 28–29)

2.1. Mladinska pripovedna proza

Mladinsko prozo delimo na kratke in dolge prozne vrste. Med kratke prozne vrste se običajno uvrščajo pravljice (ljudske, umetne), povedke, basni, bajke, kratke realistične zgodbe in kratke fantastične pripovedi. Opozoriti je potrebno, da se v sodobni mladinski prozi ne pojavljajo vse kratko prozne književne vrste, najpogosteje so zagotovo sodobne umetne pravljice, kratke realistične zgodbe in kratke fantasti ne pripovedi. Med daljša mladinska prozna besedila se uvrščajo fantastične pripovedi, realistične pripovedi (povesti) in realistični ter fantastični mladinski romani. Zanimivo je, da kljub veliki popularnosti, ki jo v svetu in pri nas uživata fantastična pripoved in fantastični mladinski roman, na Slovenskem ni zaslediti razvojne kontinuitete teh dveh književnih vrst, čeprav nastajajo nekatera vrhunška dela s fantastičnimi prvini. (Haramija 2005, 27)

3 Mladinski realistični roman

3.1 Teme v mladinskem realističnem romanu

Poznamo temo o spolnosti, ki začenja novo obdobje razkrivanja najstniških problemov. Poznamo tudi temo o boleznih, kjer je predvsem predstavljen problem obolezlosti zaradi spolne bolezni, HIV pozitivnosti: oboliš lahko samo v tujini, krivi so pravzaprav drugi. Ena izmed tem je tudi tema o zlorabah, saj se je o zlorabah zelo malo govorilo, šle zadnjih nekaj let poteka kampanja o ničelni toleranci do kakršnih koli zlorab. Imamo tudi temo o odvisnosti in je najnovejša mladinska tema v zadnjem desetletju 20. stol.. Pojavita se dve vrsti odvisnosti, in sicer problem odvisnosti od droge in do hrane, kot sta bulimija in anoreksija. Ena izmed tem pa je tudi tema prestopništva, ki pa je povezana s popravnimi domovi, ti so v literarnih delih opisani zelo negativno. (Haramija 2010, 88)

3.1.2 Tabu teme

Izraz tabu ima v Slovarju slovenskega knjižnega jezika več pomenov.

tabú -ja m (û)

1. pri nekaterih primitivnih ljudstvih zapoved, prepoved, nanašajoča se na kako dejanje, stik s čim, katere kršitev kaznujejo nadnaravne sile: prekršiti tabu; veljavnost tabujev za toteme / tabu spolnih odnosov med najbližjima sorodnikoma
2. knjiž. stvar, ki se ne sme kritično obravnavati: sprememba stališč, ki so bila v preteklosti tabu; razglasiti kaj za tabu; kaste so indijski tabu; pedagoški, politični tabuji // skrivana, prikrivana stvar: spregovoriti o tabujih; spolnost je bila velik tabu; ti podatki so za javnost tabu / učencem je nova snov tabu neznana stvar; neskl. pril.: tabu tema

V književnosti se tabu lahko pojavi na nivoju izbora besed ali teme. Kadar tema besedila za bralca ni sporna, ampak ga presenetiti raba besed, ki so okvalificirane kot vulgarne, govorimo o izraznem tabuju. Druga skupina besedil pa vključuje tabuje na ravno tem, kot so smrt, nasilje, samota, spolnost in iskanje spolne identitete, bolezen, rasna nestrpnost. (Saksida, 2001)

3.2 Vrste realističnega romana

Razprave različnih teoretikov pričakovano niso enotne glede posameznih poimenovanj žanrov, nakazujejo pa, da v različnih državah pritrjujejo dejstvu o obstoju mladinskega romana. Najstniška književnost se namreč loteva »drugačnih tem kot otroška književnost (puberteta, tesnoba odražanja, težave v sprejemanju družbe), drugačne so književne osebe in pristopi k tematiki književnih del« (Crnković 1997:13). V mladinskem romanu namreč ne gre več za lahkotnost otroštva, igre, prijateljstva in srečnega konca, pravi Crnković.

Takoj je potrebno opozoriti, da ne sodijo vsa književna dela, namenjena najstnikom, hkrati med mladinske romane, temveč je to oznaka za majhen del mladinske književnosti. Mladinski roman ima sicer dokaj natančno opisan glavni literarni lik, le-ta je mladostnik v težavnem pubertetnem obdobju, književni prostor in čas sta precej natančno določljiva, ni pa pretirane večplastnosti, saj mladi bralec sprejema predvsem (zanimivo) zgodbo. Pripovedovalec je najpogosteje prvoosebni, to je glavni literarni lik, ki je pogosto tudi naslovni lik mladinskega romana, in pripoveduje o svojem življenju, kar povsem ustreza težnji romana, da je njegova stalnica vendarle sfera zasebnega. Snovno-motivno se kaže mladinski roman na Slovenskem v štirih žanrih, opozoriti pa je potrebno, da je tudi v mladinski književnosti prisoten žanrski sinkretizem, kot ga za ne mladinski sodobni roman utemeljuje Alojzija Župan Sosič. Temeljni žanri slovenskega realističnega mladinskega romana so: avanturistični mladinski roman, ljubezenski mladinski roman, socialno-psihološki mladinski roman in roman »v kavbojkah« ali jeans roman. (Haramija 2005, 33)

3.2.1 Avanturistični roman

V slovenski mladinski književnosti je dokaj obsežna avanturistična proza: športna, tabornika, potopisna, detektivska, pomorska. Poseben tip pomorskega žanra predstavljajo robinzonade, med njimi izstopa roman *Golo morje* (1988) Mateta Dolenca (1945). V njem se prepletajo tri ravni dogajanja: socialni prikaz treh družin, ki že veliko let letujejo skupaj, porajajoča se prva ljubezen, ki v glavni književni osebi Martelu zbudi še neznan občutja in strast, ter kruti boj za preživetje na otoku sredi odprtega morja. (Haramija 2005, 34)

3.2.2 Socialno-psihološki roman

Protagonist v socialno-psihološkem romanu se v odraščanju spopada s seboj in okolico, dejavniki, na katera ne more vplivati, zaradi tega pa trpi sam in njegova samopodoba. Socialno-psihološki roma lahko delimo na dekliški in deški roman. Dekliški romani so pogoste teme spolnost, motnje prehranjevanja (bulimija in anoreksija), spolna zloraba, samo poškodovanje in zloraba alkohola in drog. V deških romanih pa se protagonist velikokrat po nesrečnem spletu okoliščin znajde na nepravem mestu ob nepravem času, zapade v mrežo drog, kraj izsiljevanja ali pa živi v neurejenem socialnem družinskem krogu. Tematika socialno-psiholoških romanov je zelo razvejana (droge, aids, anoreksija, nasilje, razbite družine).

Spolnost bi na prvi pogled lahko uvrstili med teme ljubezenskega romana, vendar: »se zgodi zaradi travmatičnega (ne)sprejemanja spolnosti zdi temeljni problem literarnih likov socialno-psihološki.« (Haramija 2005a: 40)

3.2.3 Jeans roman ali roman »v kavbojkah«

V Jeans romanih prevladujejo fantje. Po vzoru Jamesa Deana in ostalih upornikov se mladi fantje upirajo družini in družbenih normam. „Temeljni problem romana v „kavbojkah“ je v prikazu deškega literarnega lika, ki se ne znajde v sodobnem svetu, predvsem pa ne prepozna svoje vloge v njem.“ (Haramija 2005a: 40)

3.2.4 Ljubezenski mladinski roman

V ljubezenskih mladinskih romanih se velikokrat znajde najstnica. Največkrat smo priča zgodbi prve zaljubljenosti, kot nekaj lepega, večnega. Čeprav je protagonisti prepričana, da je ljubljena oseba zvesta in edina, navadno pa ljubezenska zveza pogori in ostane samo trpeča najstnica. (Haramija 2005a: 40)

V obdobju od 2000 do 2007 je bilo iz leta v leto več mladinskih del, ki so obravnavala ljubezen in spolnost. Toda v prvih štirih letih tega obdobja je bilo več ljubezenskih pripovedi, kjer je osrednja tema »ljubezen«, pa tudi »spolnost«, vendar je obravnava neproblematična. V zadnjih štirih letih tega obdobja pa je poraslo število del t. i. problemskih pripovedi, ki se poleg bolj poglobljene obravnave ljubezenskih čustev in izkušenj v dobi odraščanja in mladostništva lotevajo tudi razne odklone v spolnosti (posilstvo, pedofilija). (Jamnik 2008, 1–3)

Tabela 1: *Ljubezen in spolnost v številkah mladinskih knjig*

leto	število vseh naslovov	ljubezenska pripoved	št. naslovov z geslom „ljubezen“	št. naslovov z geslom „spolnost“	homoseks., pedof., posilstvo,
2000	323	6	12	-	
2001	334	19	24	2	5
2002	385	21	36	7	1
2003	443	19	35	6	2
2004	499		22	2	
2005	626		19	11	4
2006	696		31	7	3
2007	759		18	7	6

II. EMPIRIČNI DEL

4 Metodologija dela

Natančno sem prebrala vse tri romane, izpisovala sem si primere za posamezne kategorije motivov, da sem jih potem lahko primerjala med seboj. Pri tem sem svoj roman upoštevala kot referenco, s katero sem primerjala ostala dva romana.

5 Hipoteze

Postavila sem spodnje hipoteze.

1. Ker gre za realistične romane bodo motivi v opazovanih romanih navezani na resnični svet.
2. V romanu *Gimnazijka* in *Čisti krik* bodo odnosi med družinskimi člani, prav tako harmonični kot v romanu *Nekdo iz daljave*.
3. V romanu *Gimnazijka* in v romanu *Čisti Krik* starši nosečnosti svoje hčere ne bodo sprejemali tako odprto kot v romanu *Nekdo iz daljave*.
4. Zaključek romana *Nekdo iz daljave* bo primerljiv z zaključkom obeh drugih romanov.

6 Predstavitev izbranih romanov

6.1 Anton Ingolič: *Gimnazijka*

6.1.1 O avtorju

Anton Ingolič je bil slovenski pisatelj, profesor in urednik. Rodil se je 5. januarja 1907 v obrtno-kmečki družini v Spodnji Polskavi v Slovenski Bistrici. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju in šolanje nadaljeval na gimnaziji v Mariboru. Po končani maturi je odšel študirat v Pariz in postal novinar. Jeseni leta 1928 se je vpisal na študij romanistike in slovenistike na ljubljanski univerzi. Med študijem se je poročil. Po poroki se je odselil v Slovenske gorice. Imel je dva otroka. Prvo službo je dobil kot profesor slovenščine in francoščine na ptujski gimnaziji. Upokojil se je leta 1965. Umrli je 11. marca 1992 v Ljubljani. Pokopan je na Zgornji Polskavi.

Njegova najbolj znana dela so: *Človek na meji* (1952), *Črni labirinti* (1960), *Obračun* (1982), *Mlada leta* (1935), *Črni kurent* (1993), *Mejnik* (1950), *Gimnazijka* (1967) in *Tajno društvo PGC* (1961).

6.1.2 Obnova romana

Nekega majskega jutra so v eni od ljubljanskih gimnazij učenci tretjega letnika zabavali. Med njimi je tudi Jelka. Imeli so kemijo. Zaradi bolečin v trebuhu pomisli na nosečnost. Sedaj ni nobenega dvoma več: res je noseča in ta dan je tako raztresena, da je komaj sledila predavanjem. Med odmorom ji sošolec Tomaž reče, da imajo po pouku sestanek. A ona odide do mesta in tam kupi knjigo z nasveti za mlade ter jo začne prebirati. Domov pride pozno, vendar staršev niše iz službe. Ugotovi, da je prepozno za splav in da bo otroka morala obdržati. Tega ne želi povedati svojim staršem, ker potem ne bi mogla oditi v Pariz. Tja odide z vlakom in očka jo pospremi na postajo ter ji da napotke o tem, kako bo prepoznala njegove prijatelje na postaji v Parizu. Ko prispe, jo na postaji čakata Gramontova in med potjo do doma, so si ogledovali znamenitosti Pariza. Pri Gramontovih imajo služkinjo Franchon. Gramontovi ji tudi predlagajo, da bi se z njimi za nekaj dni odpravila na morje in v planine, a jo skrbi, zaradi nosečnosti in zato se nekako izgovori, da ji to ne ustreza. Odšli so sami, Jelka ostane sama s služkinjo. Ona je zelo obupana in spomni se, da so ji pripovedovali o Eifflovem stolpu, na katerem si je življenje vzelo veliko ljudi. Tako se tudi sama odpravi do njega, ker meni, da je to edini način za rešitev problema. A potem tega ne stori. Doma jo čaka pismo. Tomaževo pismo ji polepša dan, ampak jo obenem zelo razžalosti. V sobo pride služkinja. Vpraša jo je, če jo je zapustil fant in če je on tisti, s katerim je noseča. Jelka je bila preseneča nad Franchoninim vprašanjem. Postali sta prijateljici. Jelka odpiše Tomažu, da sta lahko samo prijatelja. Ona je že visoko noseča, zato se preseli k služkinjinemu sinu, v Lens. On ima svojo družino, ženo in dva otroka. Nato Jelka rodi sina, ki ga poimenuje Francois. Ostane v Lensu. Tako čuva še njuna dva otroka. Napoči dan, ko mora domov sporočiti, da je postala mamica. Ni vedela, kako bodo njeni starši to sprejeli in najprej novico sporoči očetu. Napiše pismo in nestrpno pričakuje odgovor. Žena od služkinjinega sina, gospa Sofija, pa ji predlaga, da bi se izučila za šiviljo in živela pri njih. Nekega dne pride na obisk rudarska družina Slovencev, ki bi radi posvojili Jelkinega otroka, ker svojih otrok niso imeli. Vendar je Jelka proti. Potem poštar prinese pismo. V njem piše, da bo oče pride po njiju. Srečanja se Jelka malo baji, a je oče z njo zelo prijazen. Poravnava vse račune, ki so nastali z Jelkinim porodom in odpeljala se proti Ljubljani. Mame ni bilo na letališču, zato najameta taksi. Ko sta prispela zasliši mamine besede: »To si nama torej storila!« Jelka se začne opravičevati, mama pa jo začne grabiti za lase in iz tega jo reši oče. Mama je ogorčena, ker izve, da se vse to dogaja pri njeni najboljši prijateljici. Oče ji obljubi, da bo pristopil k ravnatelju in prosil za naknadni vpis na gimnaziji. Tako bi Jelka lahko obiskovala četrti letnik. Na obisk prideta sošolki Magda in Darja. Darja je jezna na Jelko, ker ima Tomaž rajši njo. Ko sta z Darjo ostali sami v sobi, ji pove, da sta med počitnicami začela hoditi, kar Jelko prizadene. Pokliče jo tudi sošolka Ada in ji očita, da jih je izdala. Ado so zato doma kaznovali. Doma se dogovorijo, da bo v hišo prišla očetova sestra Katra, ki bo skrbela za otroka, ko bo Jelka v šoli. Ravnatelj pove, da bi ta vpis lahko sam uredil, a se odloči, da se bo o tem odločal celoten šolski odbor. Odločili so se, da naj gre Jelka študirat privatno in ji ne dovolijo ponovnega vpisa v gimnazijo. Sošolka Ada pa vpraša profesorje, kako bodo kaznovali njo, saj je navsezadnje ona kriva za vse, ker se je to zgodilo pri njej. Profesorji so bili začudeni in so utihnili, nakar je ravnatelj povzdignil glas in rekel, da naj dvignejo roke tisti, ki nasprotujejo temu, da bi Jelka postala učenka četrtega letnika. Takrat vse ostane mirno in nobena roka se ne dvigne.

6.2 Siobhan Dowd: *Čisti krik*

6.2.1 O avtorici

Siobhan Dowd se je rodila irskim staršem leta 1960 v Londonu. Umrla je leta 2007. Bila je pisateljica, aktivistka za svobodo pisanja pri mednarodni pisateljski organizaciji PEN in borka za pravice otrok. Njen pogum, aktivizem, empatija in nesebično razdajanje za druge ne živi le v njenih delih, temveč tudi s pomočjo Sklada Siobhan Dowd, v katerega se stekajo vse avtorske pravice za njene romane. Vsa sredstva so namenjena spodbujanju branja pri otrocih in mladih, ki odraščajo v težkih družbenih in gmotnih pogojih. Pri nas je izšel celoten opus avtorice: *Ceste utehe* (2009), *Barjanski otok* (2014), *Čisti krik* (2015) in *Uganka Londonskega očesa* (2017) Siobhan Dowd je pred smrtjo zapisala: »Če zna otrok brati, zna misliti, in če zna otrok misliti, je svoboden.«

6.2.2 Obnova romana

Shell mora prezgodaj odrasti. Umre ji mati, oče pa kot starš popolnoma odpove. Zaradi bolečin v hrbtu pusti delo na kmetiji. Pobira prostovoljne prispevke po vaseh za cerkev. Shell sama skrbi še za mlajšega bratca in sestrico. V šoli ima težave, saj se šoli premalo posvečala. Declan, ki je njen sošolec, obenem pa njena prva ljubezen. Želela si je biti z njim. A on nje ne vidi kot deklet, ampak kot stvar, ki jo lahko izkoristiš. Hodila sta štiri mesece, pa ji še niti enkrat ni rekel nič od tistega, kar je hotela slišati. Ugotovila je tudi, da menstruacije že dolgo ni imela. Z Declanom sta se dobivala ob četrtkih in enkrat jo je odpeljal na morje. Tam ji je pokazal votlino. Sem so prihajala dekleta nečistovat. V mesto pride potujoča knjižnica, v kateri si Shell izposodi knjigo Doylov vodnik po človeškem telesu od A do Ž. Prebrala ga je. Pozanima se tudi pri mamini najboljši prijateljici, kako lahko ve, da je noseča. Ugotovi, da je noseča, a tega ne pove Declanu. Naslednji dan je od svojega brata slišala, da je Declan odšel v Ameriko. Vrne se v šolo. Njena sestra in brat izvesta za njeno nosečnost, a ji morata obljubiti, da bosta ostala tiho. V nedeljo ni hodila k maši, saj si ni morala obleči v zeleno rebrasto obleko iz žameta. Sklicuje se na glavobol. Vsak dan je bolj opazno, vsak dan je bolj skrivala. Nikomur od odraslih ne pove. Prepuščena je sama sebi in svoji iznajdljivosti. Rodi doma. Pri porodu ji pomagata bratec in sestrica. Dojenčico poimenujejo Rosa. Zaradi vse ljubezni, ki jo čuti do tega otroka, ni videla, da je otrok mrtev. Otroka zaprejo in prekrijejo v škatlo. Izkopljejo luknjo v zemljo in položijo otroka vanjo. K njim domov pride policist in Shell ter očeta odpelje na postajo. Tam sta imela ločeno zaslišanje. Zaslišanje je zaradi mrtvega fantka, ki so ga našli v votlini. Pregovarjajo jo, naj jim pove, kako je bilo, ker so mislili, da je to njen otrok. Očeta zaprejo v zapor, njo pa duhovnik odpelje domov. Ustavita se pri hiši, da vzame darila za bratca in sestrico. Nato pa se odpeljeta na Dugganovo kmetijo. Po nekaj dnevih spanja vstane iz postelje. Obišče tudi očeta v zaporu in ga prosi naj ovrže svoje priznanje. Ugotovijo, da otrok, ki so ga našli v jami, nima iste krvne skupine, kot Shellina punčka. Pridejo do zaključka, da fantek pripada njeni prijateljici Bridie, ki postane brezdomka, saj jo starši vržejo iz hiše. Strokovnjaki iz Dublina ugotovijo tudi to, da sta otroka bila rojena ob različnih časih, saj eden je bil donošenček drugi pa nedonošenček. Očeta izpustijo iz zapora. Dobi tudi pismo od Declana, ga prebre in zažge. Pri njej se ustavi tudi duhovnik, ki ji pove, da gre v grofijo Offaly. To je zatočišče za duhovnike v dvomih. In odide. Oče ne postane drugi človek, samo še bolj molčeč. Dela na kmetiji. Dojenčka pokopljejo na cerkvenem pokopališču. Vsi ji voščijo sožalje. Obiskovati začne tudi večerno šolo. V mesto pride tudi zabavišče in Shell očeta prisili, da jim dal denar, da so se lahko šli peljat z

avtomobilčki in vlakom groze. Na koncu so si privoščili še veliko kolo. Ugotovi, da je radost biti živ.

6.3 Zarja Kozar: Nekdo iz daljave

6.3.1 O avtorici

Rodila sem se 19. 4. 2002 na Ptuju kot drugi otrok v družini. Osnovno šolo sem obiskovala v Stročji vasi. Trenutno obiskujem Gimnazijo Franca Miklošiča v Ljutomeru. Moja največja želja že od malih nog je bila, da napišem ljubezenski roman, in leta 2019 mi je to tudi uspelo. Naslov dela je *Nekdo iz daljave*.

6.3.2 Obnova romana

Protagonistka Lana je zaljubljena v Maria. Mariu pa ni všeč kot dekle, ampak kot prijateljica. Lana je zaradi tega zelo razočarana in prizadeta. Babica jo povabi na izlet v Francijo in z njima gre tudi njena sestrična Sara. Sara je zelo močno sprta s svojim fantom. Lana je ne mara, ker misli, da je popolna. A potovanje ju zbliža in postaneta neločljivi. Lana spozna najlepšega fanta Timoteja, ki ga je kadar koli videla, in se vanj zaljubi na prvi pogled. V Franciji so dva dni in mine zelo hitro. Prvič se sprehaja s fanti po mestu. Neizmerno strah jo je mest. Ko se poslavljajo, je to zelo težek trenutek zanjo, saj ne ve, ali še bo Timoteja, kdaj sploh videla. Timotej je Slovenec, a se je s starši preselil v Avstrijo. Ločuje ju 160 km. Veliko časa potrebuje, da mu karkoli napiše, a na koncu ugotovi, da sta si usojena. Srečata se na pikniku. Lana zanosi. Lana dolgo ni vedela, da je noseča. Zadnji teden avgusta gre na zabavo z njeno najboljšo prijateljico Roso. Zabava je pri Aneju, ki je najboljši prijatelj od Maria. Na zabavi ji Mariu izpove svojo ljubezen in kako se je motil glede njiju. Lana ga sovraži, še bolj kot prej. Ko se tisto jutro zbudi, se počuti čudno. Ugotovi, da ji je Mario dal nekaj v pijačo in od tistega trenutka dalje je izgubila spomin. Na Roso je jezna z razlogom, saj jo pusti pri Mariu, čeprav ve, da ima fanta. Timotej odide v Španijo na maturantski izlet. Zato mu ne pove, kaj si ji zgodi. Po izletu jo obišče. In takrat mu pove, kaj se ji je pripetilo na zabavi. Timotej je zelo jezen, a se je po dolgem pogovoru le pomiri. Nadaljuje se tako, da njena sestrična Sara ugotovi, da se je Lana zredila. Zato jo povabi k njej, da poskusi test nosečnosti, ki se izkaže za pozitivnega. Lana ni vedela, kaj bo storila in kako naj to pove staršem. Timotej ima rojstni dan. Lana pa mu pove, da je noseča. Njegov odziv ni najboljši, saj se mu zazdi, da bo to uničilo njuno prihodnost. Predlaga ji splav. To Lana tako razjezi, da reče, dokler bo takega mnenja, ji naj ne piše in je ne kliče. Njena mama sliši prepir in nato ji je Lana prizna, da je noseča. Z mamino pomočjo očeta pomirita. Starši ji stojijo ob strani in ji pomagajo. Dobi povabilo na poroko in pismo. Timotejeva sestra jo povabi na poroko, kot ji je obljubila. Obenem piše v pismu, da se je Timotej umiril in starši vedo, kaj se je zgodilo. Bila je presenečena, saj tega ni pričakovala. Odloči se, da gre na poroko. Sestrična Sara gre z njo. Na poroki ju je takoj opazila Katarina. Pove jima, da je Timotej pripeljal na poroko punco. Govori z njim in oba ugotovita, da se pogrešata. Lana ljubi Timoteja. V epilogu izvemo, da sta skupaj in rodi se jima fant.

7 Analiza motivov v izbranih romanih

7.1 Podatki o mladostnici

Med podatke o mladostnici sodijo: starost, stil oblačenja, vera, hobiji in ljubezen.

Tabela 2: *Podatki o mladostnici – glavni junakinji*

	<i>Gimnazijka</i>	<i>Čisti krik</i>	<i>Nekdo iz daljave</i>
Starost	Sedemnajstletnice in sedemnajstletniki, ki so vstali so se bolj ali manj malomarno spustili na svoje sedeže in se brž spet vključili v živčno in prizadeto razpravljanje... (stran 5)	Shell je dopolnila 16 let. (stran 123)	»Na žalost še zmeraj 15.« (stran 24)
Stil oblačenja	Tedaj so se odprla vrata in na pragu se je pokazalo srednje visoko dekle v črni, tako tesno prilegajoči pleteni jopici, da so njene sicer male prsi izzivalno izstopale, tudi temno krilo je imela tako ukrojeno, da so njeni dekliški boki vabili.. (stran 9) Na nogah je imela zeleno mrežaste nogavice in nizke špičake z visokimi petami. (stran 9)	Shell je pogledala po svoji zanikrni opravi in potem naokrog po dvorišču. Bila je edina v poletni uniformi, črvasto zeleni, vrečasti obleki z ozkim pasom, rokavi do komolcev in mornarskimi črtami na ploskem, širokem ovratniku. (stran 26) Saj sploh nimaš modrca. (stran 26) Navlekla si je hulahupke, čeznje pa hlače. (stran 234)	Vzela sem nekaj toplih puloverjev in kavbojk ter seveda svojega najljubšega plišastega zajčka, ki sem ga dobila od mame za svoj 15. rojstni dan. (stran 19) Zakaj sem tako nora, da sem si zaradi tega, da bodo moje oblačila bolj v stilu vzela plašč in ne bunde. (stran 22) Navadna črno-bela majica in hlače, ki so bile zadnje časa popularne. Jaz bi te hlače poimenovala hlače za posrat. To so tiste hlače, ki tako malo visijo. (stran 23)

			Odločila sem se za kratko majico, ki sem jo dobila od sestre, ko je bila v Londonu. Čez njo sem dala rumeno jopico, na njo še usnjeno jakno in plašč. (stran 27)
Vera	Vera se me je komajda dotaknila. (stran 133)	V zadnjem letu ga je zagrabila verska blaznost. Postal je častilec par excellence, delil je pesmarice, med vsakim ofertorijem je hodil naokrog s škatlo za prispevke. (stran 7) »Mogoče je pa za Vincencijevo družbo dobrote?« (stran 20)	
Hobiji			Nato smo nadaljevale z igro Activity, kartami in Mojo Slovenijo. (STRAN 44)
Ljubezen	Tomaž, Tonaž! Ko bi ti vedel, kako rada bi se bila s teboj iz srca pogovorila! (stran 108) Zadnji list Tomaževega pisma se ji je neopazno izmuznil izmed prstov. (stran 159)	Bil je kot magnet, ki jo je vlekel k sebi. (stran 185)	»Lana, rad bi svoje življenje spet delil s tabo, če mi to dovoliš.« (stran 91)

V romanu *Gimnazijka* imamo 17-letnico, v *Čistem kriku* je Shell stara 16 in v romanu *Nekdo iz daljave* je Lana stara 15 let. Njihov stil oblačenja se zelo razlikuje, saj Jelka nosi v šolo zelene nogavice in špičake, Shell v šolo nosi uniforme, ki so vrečaste obleke s širokim ovratnikom, ter Lana nosi v šolo kavbojke in puloverje.

Jelkina družina ni bila verna, pri Shell sta starša zelo verna in sta vero prenašala na otroke, v romanu *Nekdo iz daljave* pa nimamo tega podatka.

Vse tri glavne junakinje se zaljubijo.

7.2 Mladostničin odnos s starši

Opazovala sem kakšen odnos imajo starši do mladostnice in kakšen odnos ima ona do njih.

Tabela 3: *Mladostničin odnos s starši*

<p>Komu drugemu, če ne mami? Res, zame nikoli ne utegne, za moje dosedanje drobne stvari in sploh za dom ne utegne izgubljati časa in živcev, vendar je tole z mojo kepico nekaj takega, da bo morala poslušati. (stran 63)</p> <p>»Hvala, očka, hvala, ljubi očka!« (stran 93)</p>	<p>Po drugi strani pa Shell sploh ni imela več časa za v cerkev, že vse odkar ji je pred več kot letom umrla mama. (stran 8)</p> <p>»Trudil sem se, da ne bi videl, ampak sem vedel. Jaz sem kriv za vse.« (stran 190)</p>	<p>Upam, da imaš prav,« sem še vedno s solznimi očmi rekla mami. Imela sem jo neizmerno rada, bila je moja zaupnica, pomočnica v ljubezenskih primerih, predvsem pa vzor. Res upam, da ji bom vsaj malo bolj podobna. (STRAN 16)</p>
---	--	--

V romanu *Gimnazijka* ima Jelka zelo dober odnos z očetom, z mamo se ne razumeta, nima časa zanjo, ker veliko vlaga v svojo lastno kariero. V drugem prebranem delu Shell umre mama, oče pa se po njeni smrti čisto odtuji. V zadnjem romanu *Nekdo iz daljave* Lana ima zelo dober odnos s svojimi starši in jo podpirata pri njenih odločitvah.

7.3 Šola

Opazovala sem katero šolo obiskujejo in kakšne šolske potrebščine imajo.

Tabela 4: *Šola*

Šola	Ne pa dijakinja ljubljanske, slovenske, socialistične gimnazije! (stran 9)	Potem je ujela avtobus za Casterrock, kjer je bila srednja šola. (stran 25)	»Prvi letnik gimnazije.« (stran 24)
Šolske posebnosti	"Danes je..." je spregovoril profesor in suho, ko se je spustil na stol, odprl razrednico in potegnil iz prstnega žepa ceneno nalivno pero. (stran 6)	Nekega dne je atiju povedala, da je s šolo zaključila; (stran 123) Učenci Katoliške šole še nikoli niso prišli dlje od Ringaskiddyja! (stran 233)	

Vse tri protagonistke obiskujejo gimnazijo. Jelka hodi v ljubljansko socialistično gimnazijo, Shellina šola staji v kraju Casterrock.

7.4 Nosečnost

Opazovala sem partnerja mladostnic, kako so sploh odkrile nosečnost in kakšna je bila otrokova prihodnost.

Tabela 5: *Nosečnost*

Kdo je partner?	<p>Nisem ga ljubila in on ni ljubil mene. Nikoli prej ga nisem videla in tudi on dotlej ni videl mene. Samo enkrat sva se videla, samo enkrat sva... In vendar.... Ne, ne, stran vse to, stran... (stran 32)</p> <p>Svojo nosečnost je celo tako spretno skrivala, da lastna mati ni nič opazila. (stran 214)</p>	<p>Že pred dvema dnevoma bi morala nazaj v šolo v jesenski semester, vendar je spet špricala, da bi se lahko na vrhu Dugganovega polja dobila z Declanom.</p> <p>Karkoli, samo da ne bi razmišljala o tistem čudnem trzanju, ki ga je začutila na obali. (stran 111)</p>	<p>Počasi je poljubljanje postajalo silovitejše. Njegove roke so potovale po mojem telesu. Naenkrat oblačil ni bilo več na meni. Ležala sem na njih. In ko sta se najini telesi združili v eno, sem se počutila prečudovito. Bilo je kot v sanjah. (stran 54)</p>
Odkritje nosečnosti	<p>Nenadoma jo je presekalo nekje v križu in potem se ji je čudno zganilo v trebuhu. V grozi je položila dlan desne roke na tisto mesto. Noseča sem, noseča! (stran 18)</p> <p>Že dolgo je v tebi, čeprav si ga tako trmasto zavračala, čeprav si se ves čas naivno prepričevala, da ni nič, da ne more</p>	<p>Ogledala si je slike zarodkov, ki so bili kot mlade morske postrvi v nabreklih trebuhih. Gledala je slike in potem opazovala svoj trebuh. (stran 104)</p> <p>Spet se je nekaj zganilo, zamrmralo, zatrepetalo v njej: tokrat kot veščica, ko se skuša izviti iz kokona, mehko in omahujoče. In takrat je vedela. (stran 115)</p>	<p>Preden sem se polula, sem zmolila in si rekla, naj bo negativen. Pogledala sem ga in skoraj me je zadela kap. Narisani sta bili dve črtici, kar pomeni, da sem noseča. (stran 80)</p>

	biti nič, da... (Stran 18)		
otrok	Ne Franček, pač pa Francois! (stran 257)	<p>Punčka, ti trapa. »Moja Rosie, ljubica.« (stran 151)</p> <p>Dojenčica je bilo modra in trda. Bila je mrtva. (stran 154)</p> <p>Čprav ni nemogoče, da bi imela dvojajčna dvojčka različni krvni skupini, kot sta jo imela tudi omejena dojenčka, so naknadno ugotovili tudi, da sta bila otroka tudi različnih gestacijskih starosti. Čprav sta bila rojena približno v istem času, sta bila zagotovo spočeta vsaj pet tednov vseksebi, so zaključili strokovnjaki. Domnevajo, da je bil dojenček, najden na obali, rojen pri približno štiridesetih tednih (se pravi, da je bil donošen), otro, rojen neimenovanemu dekletu, okoli katere se vrti preiskava, pa je bil nedonošen, rojen po približno petintridesetih tednih nosečnosti. (stran 241)</p>	<p>Slišala sem njegovo tiho šepetanje. Tiho je pel fantku. Ko je pesmica utihnila, je spet bilo slišati škripa-nje postelje. (stran 93)</p>

V romanu *Gimnazijka* Jelka zanosi z osebo, ki je ne ljubi, ampak je bilo naključno na zabavi njene prijateljice. Shell misli, da oseba, ki jo ljubi, ljubi tudi njo. A izkaže se, da je bila zanj samo igrača. V romanu *Nekdo iz daljave* se nosečnost zgodi s fantom, s katerim Lana hodi, ampak zaradi strasti pozabita na najnujnejše – zaščito. Nobena od teh treh ne ve, da se jim bo zgodila nosečnost, odkrijejo jo s pomočjo telesnih znakov in zaostajanjem menstruacije. Jelka rodi zdravega fanta z imenom Francois. Shell rodi mrtvo punčko z imenom Rosie. Lana rodi fantka.

7.5 Sporazumevanje in mediji

Opazovala sem komunikacijo in načine njihovega sporazumevanja, časopise in knjige.

Tabela 6: *Sporazumevanje in mediji*

<p>Komunikacija in načini sporazumevanja</p>	<p>V predsobi se je oglasil telefon. (stran 44) Ko bi le tisti večer ostala doma, bi zdaj s šolo že opravila, vzela bi kakšno lepo knjigo v roke, morda pa sedela pred televizorjem ali poslušala plošče. (stran 49)</p>	<p>Prodal je televizor, češ da gre za hudičevo igračo. (stran 9)</p> <p>Sicer so imeli televizijo in plinsko peč, zato pa so bili brez kopalnice, tako da so se morali umivati v stranskem poslopju. (stran 26) Potem ji je v oči padla bela kuverta, ki jo je skoraj spregledala- Naslovljena je bila nanjo. (stran 243)</p>	<p>Bilo je pismo, ki je bilo napisano na roko, a poslano prek Messengerja. (stran 4) Vzela sem telefon in vtipkala številko, ki sem jo znala natipkati še v spanju. (stran 5) A nisem ga želela tega spraševati prek družabnih omrežij, ker se mi to ne zdi pametno. (stran 8) Mami je odšla, vzela sem telefon, odprla snap in Maria blokirala, potem sem izbrisala vse telefonske pogovore, prišla sem do slik, zadnjikrat sem jih pogledala, nato pa kliknila tipko izbriši. (STRAN 16) Mladi danes buljijo vsak svoj telefon in se sprašujejo, kaj jim je kdo lajkal in koliko lajkov imajo pri eni ali drugi sliki</p>
--	--	---	---

			in katera slika je lepša za objavo. In potem še ta snap. (stran 23) Fotografirala me je. (stran 32) »Lahko pa je zaradi tebe začel uporabljati mobilne podatke od koga drugega.« (STRAN 48)
Časopisi, knjige	Metka je Maji pripovedovala o knjigi, ki jo je prebrala med prazniki, Rado in Milan sta se lotila vsak svojega športnega časopisa, Rado slovenskega, Milan hrvaškega; Milojka, ki jo je sijajno varoval Milanov široki hrbet, je nadaljevala z branjem najnovejše kriminalke iz serije X-100, Igor in Ivan, ki sta se naslanjala nad na pol golimi leptoticami v razkošnih ilustrirani italijanski reviji... (stran 14) Prejšnji mesec ste preštudirali poljuben slovenski biografski roman. (stran 23) Tako, zdaj pa h Gregorčiču! (stran 27) Ena takšnih pesmi je Človeka nikar. »Morda Pogovore o spolnosti in zakonu?« (stran 33)	»Ravno sem prebral neko knjigo, ki mi jo je posodil bratranec iz Londona. Takšno veliko, debelo knjigo. Sveta kri in sveti gral. (stran 39) Trix se je spravila na tla z nekaj papirnatimi lutkami, ki jih je Shell zanjo izrezala iz revije Examiner. (stran 50) Potem je našla Doylov vodnik po človeškem telesu od A do Ž. (stran 98)	»Veš, si kot Timotej v knjigi Padli smrtniki, dober, tudi če misliš, da nisi. Ko jo boš prebral, boš vedel, o čem govorim,« sem rekla. (stran 36)

Zaradi različnih časovnih obdobij vidimo, da se komunikacija med njimi spreminja. V *Gimnazijki* so imeli stacionarne telefone, poslušali so plošče, pojavljali pa so se tudi že televizorji. Pri Shell niso imeli televizije, ampak samo stacionarni telefon. V zadnjem romanu *Nekdo iz daljave* se veliko omenjajo spletne aplikacije, kot sta Messenger in Snapchat.

V *Gimnazijki* je velikokrat omenjen časopis, po čemer lahko sklepamo, da so nekoč veliko več brali, kot sedaj. Pri Shell zasledimo časopis Examiner.

7.6 Mobilnost

Opazovala sem promet in prometna sredstva. Njihova potovanja in izlete.

Tabela 7: **Mobilnost**

Promet in prevozna sredstva	Pograbila je knjigo, jo potisnila nazaj med šolske knjige in zvezke, odhitela v mesto, sedla v trolejbus in se odpeljala. (stran 35) Najprej smo hranili za fička,.. (stran 45) Nives z visokošolcem, že nekaj tednov je prihajal po pouku ponjo s volkswagnom... (stran 52) In razdelili so si državne avtomobile, da, tudi moj bivši komisar, s katerim sva pred vojno delala v istem podjetju, je sedel za volan svojega mercedesa,... (stran 83) Toda lokomotiva je že potegnila, kolesa so zaropotala in očka mi je pomahal v slovo. (stran 99)	Potem je ujela avtobus za Casterrock, kjer je bila srednja šola. (stran 25) Declan je sedel za volanom novega francoskega avta svojega očeta. (stran 107)	Stopila sem skozi vrata avtobusa in izdihnila zrak. (stran 22) Mimo so se vozili lamborghini, Audiji še Tesla. (stran 33)
Potovanja in izleti	Torej jutri ob osem in deset bom v Parizu! (stran 97)	Te dni nikoli ni bilo časa, da bi se sprehodili tistih pet	»Ja, saj imaš prav. Pa še nikoli nisem

	Oboje je Jelka dobro poznala, saj so vsake počitnice letovali na drugem kraju in zadnja štiri leta prevozili vse slovenske gorske ceste. (stran 122)	kilometrov dol do obale na Kozji otok. Mama jih je poleti skoraj vsak dan peljala tja, ob nedeljah po maši pa vedno-tudi pozimi. (stran 46) Potem pa so se šli vozit z avtomobilčki in na vlak groze. (stran 252)	bila v Franciji.« (stran 13) »To pomeni, da se spleča iti v Disneyland?« (stran 35) »Sama sem že obiskala Gardaland in je bilo nepozabno...« (stran 35) Moj pogled se je uprl v prečudovit parlament v Strasbourgu. (stran 22)
--	--	---	---

V vseh romanih se omenja avtobus oz. trolejbus. V romanu *Gimnazijka* se omenjajo avtomobili, ki so bili v tistem času že moderni, na primer mercedes in volkswagen. Omenja se tudi vlak, ki je bil v tistem času pogosto prevozno sredstvo, ker veliko ljudi ni imelo svojega avtomobila. V romanu *Nekdo iz daljave* imamo omenjene lamborghinija, audiija in teslo. Vse protagonistke potujejo. Jelka je odšla na počitnice v Pariz, Shell se je sprehajala po obali Kozjega otoka, Lana je odšla v Francijo.

7.7 Prehrana in posamezni predmeti

Opazovala pa sem tudi prehrano in predmete, ki so bili posebni.

Tabela 8: Prehrana in posamezni predmeti

Včeraj je očka na Polževem naročil narezek. (stran 35) Kupi tudi kruh. »Prinesi še zavitek zmlete kave in stekleničke sladke smetane!« (stran 37) Res je bila v bifeju, kjer sta Anka in Francka kuhali turško kavo, Alenka in Vera prodajali kokto in sendviče... (stran 59) In že si postavila predme cvrtje in kruh. (stran 115)	Celo ko se je spomnila, da mora še skuhati večerjo iz ovčetin in kako ... (stran 12) V celem dnevu je pojedla samo eno jajce.(stran 19) Trix je pokrila četrtinko paradižnika s stranico krožnika na plastični prt. (stran 51)	V predalu sem poiskala Milkino čokolado in jo začela jesti. (stran 14) Naročila sva si kokosov sladoled in se pogovarjala o splošnih stvareh. (stran 17) »Vem, samo Jošt je sir in me včasih vprašajo, če so moji starši ljubitelji sira Jošta. Mi imamo zanimive datume rojstnih dni.« (stran 24) V redu, gremo s tabo do tja, saj tam je McDonald's in te bomo kar tam
---	--	---

		počakali.« Je rekel Jure. (stran 28) Še posebno všeč ji je bila Nuttela. (stran 32)
--	--	--

V romanu *Gimnazijka* Jelkina družina je narezke. V tistem času pa so že prodajali kokto in sendviče, pila se je tudi turška kava. Shell živi zelo skromno življenje, zaradi tega se velikokrat žrtvuje, da nahrani svoja brata in sestro. V romanu *Nekdo iz daljave* se vidi, da v modo pride hitra hrana, na primer McDonald's. Omenjeni sta tudi Nutela in čokolada Milka, ki sta na slovensko območje prišli zelo pozno.

7.8 Potrošniški izdelki

Opazovala sem potrošniške izdelke. Bolj podrobno: cigarete, parfume in budilko.

Tabela 9: *Potrošniški izdelki*

Cigareti, parfumi		Shell je potipala po tleh za škatlico cigaret Majors. (stran 85) Stekleničko parfuma po imenu Je Reviens, prav s tem se je včasih ob nedeljah odišavila mama. (stran 187)	
Budilka	Sicer pa je prejšnjo noč komajda zatisnila oči, legla je šele malo pred polnočjo, se zbudila že ob dveh, a komaj je znova zaspala, je ob treh zaropotala budilka. (stran 110)	Potem je od daleč zaslišala enakomerno tiktakanje ure. (stran 25)	

V romanih *Gimnazijka* in *Čisti krik* so imeli budilke in so jih uporabljali za bujenje.

7.9 Kultura in zgodovinski dogodki

Tukaj pa sem opazovala kakšen stil glasbe poslušajo, kateri zgodovinski dogodki so se zgodili in tudi kateri praznike so bili.

Tabela 10: *Kultura in zgodovinski dogodki*

Stil glasbe	Kmalu potem je plavalasi kuštravec spet stopil čisto blizu mikrofona, ki ga je bila Ada umaknila na rob odra, in iz vseh pljuč nadaljevala ameriško popevko v angleškem jeziku ljubljanske izgovorjave; (stran 64)	Iz radia hrumi Across the north and south, to Key Largo, dež bobni nanjo, v glavi ji dojenček še kar kriči. (stran 239)	Igral je slovensko narodno glasbo, ki ni za moja ušesa. (stran 23) Rajši bi poslušala Eda. (stran 27)
Zgodovinski dogodki	»Jutri je vendar dvajsetletnica zmage, naj se veseli tudi mladina.« (stran 75) Ko sem bil vaših letih, je nisem užil, tičal sem v knjigah, pozneje je prišla vojna, okupacija, prišli so zapori, začelo se je partizanstvo, po vojni pa aktivizem. (stran 31)	Jug Irske, 1984 (čisto na začetku)	Halo, kdo bi to v 21. stoletju naredil?« (stran 7) On mislim, da je star okoli 20 in eno leto je bil animator na oratoriju, če se spomniš? Kako pa se zgleda, pa se ne spomnim ravno najboljše.« (stran 19)
Praznik	Da, da, jutri je praznik, dan zmage. (stran 76) Živel 9.MAJ. (stran 79)		

V *Gimnazijki* igrajo ameriško popevko. V romanu *Nekdo iz daljave* pa sta omenjena slovenska narodna glasba in pevec Ed.

Gimnazijska je bila napisana v času dvajsetletnice zmage. Praznovali so 9. maj. Shell je postavljena v čas 1984 na jug Irske. Roman *Nekdo iz daljave* je postavljen v 21. stoletje.

7.10 Jezik

Opazovala sem posebnosti v jeziku.

Tabela 11: **Jezik**

»Danes je...» je spregovoril profesor in suho, ko se je spustil na stol, odprl razrednico in potegnil iz prstnega žepa ceneno nalivno pero. (stran 6)	Greve sunit enega iz Mehanove štacune? (stran 26)	Potem, če pa si tiho, pa prav pogrešaš tvoje blebetanje, ki se niti na izklop ne ustavi. (stran 13) Odprla sem njegov »Chat« in strmela. (stran 38)
---	---	--

Romani se zelo razlikujejo po jeziku. V *Gimnazijki* je mogoče zaslediti besede, kot je razrednica. Danes pa je veliko besed prevzetih iz angleškega jezika na primer chat.

8 Zaključek

Najprej bom ovrgla ali potrdila hipoteze.

Hipoteza 1

Ker gre za realistične romane bodo motivi v opazovanih romanih navezani na resnični svet.

To hipotezo potrjujem, saj lahko preko motivov ugotovimo v katero obdobje lahko knjigo uvrstimo.

Hipoteza 2

V romanu *Gimnazijka* in *Čisti krik* bodo odnosi med družinskimi člani, prav tako harmonični kot v romanu *Nekdo iz daljave*.

Drugo hipotezo sem ovrgla in sicer z razlogom, ker je romanu *Čisti krik* je punca živela živela brez mame, oče pa se je večkrat zapil ni bil v podporo svoji družini. Čeprav v romanu *Gimnazijka* je Jelka imela zelo dober odnos z očetom, z mamo se nista razumeli, ker ni imela časa zanjo. Raje je veliko vlagala v svojo lastno kariero. V zadnjem romanu *Nekdo iz daljave* je Lana imela zelo dober odnos s svojimi starši. Podpirala so jo pri njenih odločitvah.

Hipoteza 3

V romanu *Gimnazijka* in v romanu *Čisti Krik* starši nosečnosti svoje hčere ne bodo sprejemali tako odprto kot v romanu *Nekdo iz daljave*.

Tretjo hipotezo potrjujem. V romanu *Čisti krik* je punca živela brez mame, oče pa se je večkrat zapil. Prekrivala je vso nosečnost in rodila doma, pri tem sta ji pomagala bratec in sestra. Jelka iz romana *Gimnazijka* je izvedela za nosečnost doma. Enako jo je prekrivala, saj jo je bilo strah, da bosta starša izvedela. Potem ji ne bi dovolila iti v Francijo. Njena mama je bila zelo jezna nanjo in ni morala razumeti, kako ji je lahko Jelka to storila. Oče pa jo je podpiral. V romanu *Nekdo iz daljave* sta oba starša bila presenečena, ampak sta odreagirala zelo spodbujajoče.

Hipoteza 4

Zaključek romana *Nekdo iz daljave* bo primerljiv z zaključkom obeh drugih romanov.

Četrto hipotezo potrjujem, kljub temu, da je v romanu *Čisti krik* Shell rodila mrtvo deklico. Se njej oče ni poboljšal v njunem odnosu, začel pa je delati na kmetiji. Jelka je rodila fanta, njej oče je prišel v Francijo po njiju. Njena mama pa je rabila nekaj časa, da je to sprejela. Lana pa je rodila fantka in zaživela je z njegovim očetom.

V zgodbah torej najdemo naslednje motive, ki predstavljajo pomnike časa in prostora: šola, odnos do staršev, prehrana, kultura in zgodovinski dogodki, potrošniški izdelki, mobilnost, sporazumevanje in mediji, podatki o mladostnici in nosečnost.

Eden izmed njih je šola. Iz zgodbe izvemo, da so vse tri obiskovale gimnazijo. Opazovala sem tudi mladostničin odnos do staršev. Vse tri so bili v času pubertete, zato je razumljivo, da so imele večkrat spore s starši. S časom se sicer vse bolje razumejo, saj odrastejo in same postanejo mame. Tretji motiv je bil mobilnost. S pomočjo tega smo ugotovili, v kateri čas lahko uvrstimo roman. Vsi trije romani se namreč dogajajo v različnih obdobjih. Prehrana je zmeraj zelo pomembni, po njej lahko ponavadi sklepamo, kateremu sloju prebivalstva posamezniki pripadajo. Glede na posamezne potrošniške izdelke lahko sklepamo tudi, koliko si lahko ljudje privoščijo in kaj vse je na trgu. Kultura je zmeraj zelo pomembna, prav tako pa tudi zgodovinski dogodki, saj iz njih lahko sklepamo, v katerem času so protagonisti živeli, ali je bila takrat vojna ali hujša kriza. Zaradi različnih časovnih obdobjih vidimo, da se komunikacija s časom spreminja, kar je seveda dobro. Zdaj poznamo veliko naprav, ki nam lajšajo življenje. Veliko stvari postorijo namesto nam, da imamo več prostega časa. Spet druge naprave nam krajšajo prosti čas: danes je to televizija, nekoč so to bile plošče. Redkokdo pa dandanes še uporablja stacionarne telefone, saj imamo vsi že brezžične. Eden izmed motivov so tudi podatki o mladostnici. Tako sem ugotovila, da so vse tri približno enako stare in jih je bilo zato tudi lažje primerjati. Okolje, v katere so živele, je bilo različno. Vsem ni bilo enako lahko in enako omogočeno. Zadnji sklop motivov, na katere sem bila pozorna, je bila nosečnost. Nosečnost se je zgodila vsem trem. Razlika je bila le to, da je bil pri dveh otrok ustvarjen brez ljubezni. Le pri eni je bil slučaj, a iz ljubezni. Zanimivo je bilo tudi spremljati, kako so se same spopadale z nosečnostjo in kako so jo doživljale, kako težko jim je bilo povedati staršem. Zanimiva je tudi razlika med tem, kako so starši sprejeli njihovo nosečnost.

Ugotovila sem, da ko berem, večine stvari niti ne opazim oz. se ne ukvarjam s takimi podrobnostmi, ki pa nam lahko veliko povedo. Odkar sem napisala to raziskovalno nalogo, sem pozornejša na stvari, ker včasih ravno ti motivi zgodbi dajejo pravo vrednost. Potem tudi lažje razumemo vse dogodke, ki so se zgodili oziroma vzroke za to, zakaj so se odvili ravno tako, kot so se.

9 Viri in literatura

Dowd, S., 2006. *Čisti krik*. Ljubljana. Zala.

Ingolič, A., 1998. *Gimnazijka*. Ljubljana, Karantanija.

Brumec, Ž., 2011. *Realistična avanturistična proza in socialno-psihološki roman*. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta: Maribor.

Jamnik, T., 2008. Ljubezen in spolnost v mladinskih knjigah v: *Zbornik 19. Otroškega parlamenta*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Kos, G., 2013. Slovenski mladinski problemski roman v: *Otrok in knjiga*, 40. Letnik, številka 87. Maribor: Mariborska knjižnica in Pedagoška fakulteta.

Krakar Vogel, B., 2009. *Od branja do znanja*. Ljubljana: DZS.

Saksida, I., 2010. Nekaj vprašanj iz teorije mladinske književnosti v: *Otrok in knjiga*, 18. Letnik, številka 31. Maribor: Mariborska knjižnica in Pedagoška fakulteta.

Tanko., E., 2017. Tema istospolne ljubezni v mladinski književnosti. Diplomsko delo. Koper: Pedagoška fakulteta.

Dowd, S. URL: <https://zalozba-zala.si/avtorji/siobhan-dowd/> (Dostop: 10. 11. 2020).

Ingolič, A., 2014. URL: <https://www.domacebranje.com/avtor/anton-ingolic/> (Dostop: 10. 11. 2020).